

**12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı Gereği
Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Ortaklığı ve
27 Devlet Üniversitesi iş birliği ile,
“İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE MÜCADELE VE SOSYAL
ARABULUCULUK BİLİNCİNİ GÜÇLENDİRİCİ ETKİN SAHA
AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ: 2024- 2034”
ULUSLARARASI SERTİFİKA PROGRAMLARI**

**“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK”
“YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME DANIŞMANLIĞI”
“YEMİNLİ AİLE ARABULUCULUĞU”
“İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI”**

MADDE: 723.1. “Aile içi şiddeti ortaya çıkaran temel unsurlar belirlenerek önleyici mekanizmaları artırmaya yönelik kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile STK’ların iş birliğiyle bütüncül çalışmalar yürütülecektir.” (12. KALKINMA PLANI)

“BİZ-BİZE ADALET”

Sosyal dokuyu güçlendirmek için,
Güçlü insan hakları bilinci için,
Şiddetle etkin mücadele için,
“BİZ-BİZE ADALET” için,

Her mahalleye 10 sosyal arabulucu

PROJE YÜRÜTME KURULU

Mehmet ERSOY (Vali)

HEGEM Mütevelli Heyeti Başkanı

Hüseyin AKSOY (Eskişehir Valisi)

Proje Yüksek İstişare Kurulu Başkanı

Hikmet Yıldırım CELKAN (Prof. Dr.)

Proje Akademik Sektörler Baş Danışmanı

Osman KAYMAK (Vali-Mülkiye Başmüfettişi)

Proje Resmi Kurumlar Genel Koordinatörü

Nebi ÇELİK (Cumhurbaşkanlığı S ve BB)

Sektörler Genel Müdürü, Proje Danışmanı

Hakan ÖZTATAR (Adalet Bak. Ge.n Md.)

Proje Resmi Koordinatörü ve Danışmanı

Mehmet Ali DİM (KG Konseyi Başkanı)

Uluslararası Medya Koordinatörü

Yahya Mustafa KESKİN (Prof. Dr.)

Saha Çalışmaları Koordinatörü

Gül Sultan ÖZEREN (Doç. Dr.)

Saha Çalışmaları Koordinatörü

Mustafa TAMER (Doç. Dr.-Vali)

Yerel Yönetimler Danışmanı

İrfan DEMİRÖZ (Vali Yard.)

Proje Sektörler Danışmanı

Murat DURU (Kaymakam)

Proje Strateji Danışmanı

Sezgin AÇIKALIN (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Vahap ÖZPOLAT (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Sevda MUTLU (Prof. Dr.)

Yürütme Kurulu Üyesi

Ömer KUL (Prof. Dr.)

Yürütme Kurulu Üyesi

Ali ÇAĞLAR (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Zahir KIZMAZ (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Sezai ÖZÇELİK (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Şevki KOLUKISA (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Mehmet TEYFUR (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Mustafa KARACA (Doç. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Abdullah MERT (Doç. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Öner SOLAK (Dr.)

Yürütme Kurulu Üyesi

Ahmet KÜLEKÇİ (KGK)

Ulusal Medya Danışmanı

Meltem TEMURER (Av.)

Proje Hukuk İşleri Danışmanı

PROJE ÖZETİ

Bu proje, İnsan Hakları Eylem Planı ve Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi gereği Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı ile başlatılmış; 2022-2023 yıllarında pilot iller çalışmaları sonucunda yaklaşık 5 bin kişi koordinatör üniversiteler üzerinden, “yeminli sosyal arabulucu” ve “yeminli şiddet önleme ve insan hakları danışmanı” olarak mezun edilmiştir. Pilot iller saha çalışmaları döneminde, yürütülen proje faaliyetleriyle ilgili **Bakanlıklar, Valilikler, Üniversiteler tarafından, on binlerce kuruma/kuruluşa ve milyonlarca kamu çalışanına ulaşan resmi yazılar yazılmıştır.**

Üst politika belgelerimizde (Kalkınma Planları, İnsan Hakları Eylem Planları) insan haklarının güçlendirilmesi ve şiddetle mücadele olguları üzerine yeterli hükümler bulunsa da, sosyal hayat alanlarındaki uygulamalarda eksiklikler ve sorunlar vardır.

Ülkemizde özellikle son on yıldır yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasal krizler aile yapısı üzerinde ve tüm sosyal alanlarda ciddi zorlanmalara yol açmıştır. Sosyal ve bireysel travma dönemleri kolayca gerginliklere, saldırganlıklara dönüşebildiği için, kişiler arası anlaşmazlıkların çatışmaya/şiddete dönüşmesi riski giderek artmaktadır.

Giderek artan sosyal riskler nedeniyle, sosyal dokunun güçlendirilmesi, şiddetin her türünün önlenmesi ve insan haklarının geliştirilmesi anlayışlarında stratejik yeni yönelişlere gidilmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu yöneliş ise, şiddetin daha ortaya çıkmadan aile, okul, işyerleri ve diğer sosyal ortamlarda önlenmesi için bütün kurum ve kuruluşların bir seferberlik içinde hareket etmesi şeklinde olmalıdır.

Bu bilgi dosyasında ortaya konduğu üzere, üst politika belgeleri hükümlerine bire bir uygun olarak, “İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk” temalı bir hizmet birliği ve materyal havuzu oluşturulmuştur. Şiddetle Mücadelesinin 41. yılında HEGEM; Bakanlıklarla, 27 Devlet Üniversitesiyle, Valiliklerle, STK’larla ve diğer paydaş kurum kuruluşlarla 10’ar yıllık iş birliği sözleşmeleri imzalamış bulunmaktadır.

Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı ile oluşturulan bu güçlü akademik yapı ile Türkiye’de ilk defa, “Aile Temelli Arabuluculuk”, “Okul Merkezli Arabuluculuk”, “Yerel Yönetimler Eksenli Yeminli Sosyal Arabuluculuk”, “İş Hayatından Sosyal Arabuluculuk”, “Spor Alanlarında Yeminli Sosyal Arabuluculuk”, “Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı” programlarından toplumsal ihtiyaca uygun saha aktörleri yetişecektir.

“İnsan Hakları”, “Şiddetle Mücadele” ve “Sosyal Arabuluculuk” kavramlarını iç içelik mantığıyla düşünerek, şiddeti anlama ve suçu önleme yönünde etkin sosyal politikalar geliştirebilir, uygulayabilir ve başarılı olabilirsiniz. Batı ülkelerinde, her tür şiddetle mücadele ve arabuluculuk uygulama çalışmaları daha çok STK’lar, Yerel Yönetimler ve Akademiler iş birliği ile yürütülmektedir.

Gelinen çağda ve ülkemiz şartlarında tüm kurumlar ve hepimiz şiddetle etkin mücadele adına daha fazlasına yapmak zorundayız. “2024-2034 İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Hizmet Seferberliği” ülkemiz için önemli bir fırsattır; önem ve değerini siyasilerin, bürokratların, Üniversitelerin iyi anlaması ve gereğini ivedilikle yerine getirmesi kamu yararı adına büyük önem taşımaktadır.

“Görevi olduğu halde yapmamak, modern bir devlette işlenebilecek adaletsizlikler içinde, büyük bir adaletsizliktir. En ciddi adaletsizlik eylemlerini gerçekleştirenler ise, genellikle şiddeti ve adaletsizliği engellemesi öngörülen kişilerin ta kendisidir.” (Judith N. SHKLAR)

1.GİRİŞ

“Bireylerin, İNSAN OLMAK nedeniyle sahip olduğu hakları ve başkalarının haklarına zarar vermeme sorumlulukları vardır.” ilkesi, hukuk devletinin temelini oluşturur. İnsan haklarının ihlali denince de öncelikle şiddet olgusu akla gelir; ki, bu bağlamda şiddet önleme mücadelesi aynı zamanda insan haklarını koruma mücadelesinin taa kendisidir.

Kötülük şiddeti, şiddet suçu doğurur. Bir toplumda suç artış oranı nüfus artış oranından ne kadar fazla ise, o toplum o derecede **sosyal risk durumu** ile karşı karşıya demektir. Sosyal hayat için **en büyük risk** ise, şiddetin kültüre dönüşmesidir. Şiddet korkusunun varlığı haksızlık/hukuksuzluk, şiddetin önlenme görevinin yerine getirilmemesi ise en büyük adaletsizliktir.

Şiddetle mücadelenin en etkili yolu, şiddetin daha ortaya çıkmadan aile, okul ve diğer sosyal yaşam alanlarında önlenmesidir. Şiddetin doğurduğu zarar, şiddeti önlemenin maliyetinden onlarca kat daha fazladır. Bu bağlamda, sosyal politika üretenlerin/uygulayıcılarının **şiddet olgusu ve şiddeti önleme modelleri** hakkında doğru bilgi sahibi olmaları önemlidir.

Şiddet, ancak sahada yeterli sayıda ve nitelikte **“şiddet önleme aktörleri”** varsa azaltılabilir. **Şiddet kavramını, insan hakları, demokrasi kültürü ve adalet** kavramları ekseninde yorumlamak ve anlamak zorundayız. Bu bağlamda şiddeti önlemenin en önemli yollarından birisinin, müzakere ve **sosyal arabuluculuk** olduğu artık evrensel bir gerçekliktir. Bu gerçeklikten hareketle Vakfımız koordinesinde yürütülen çalışmalarla bugüne kadar **sosyal arabuluculuk** konulu **11 “Yönerge” ve 7 “Yönetmelik”** çıkartıldı; yönetmelikler, Resmî Gazetede yayımlandı.

12. KALKINMA PLANINDA YER ALAN BU PROJENİN DAYANAĞI BAZI MADDELER

MADDE: 723.1. “Aile içi şiddeti ortaya çıkaran bütün temel unsurlar belirlenerek önleyici mekanizmaları artırmaya yönelik kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile STK’ların iş birliğiyle bütüncül çalışmalar yürütülecektir.”

MADDE: 738.2. “Erken çocukluk döneminden başlamak üzere çocuklara ve ebeveynlerine ihmal, istismar ve şiddet konularında farkındalık eğitimleri verilecektir.”

MADDE: 738.3. de, “Çocuklarla çalışan profesyonellerin ihmal, istismar ve şiddeti tespit etme gerekli yönlendirmeyi yapma kapasitelerini artırıcı programlar düzenlenecektir.”

MADDE: 918. “Yargının iş yükünün hafifletilmesinde, uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini sağlayacak alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri geliştirilecektir.”

Madde: 918. 4. “İhtiyari arabuluculuk uygulamasının etkinliği artırılacaktır.”

Madde: 918. 5. “Soruşturma-kovuşturma öncesi alternatif çözüm yolları geliştirilecektir.”

CUMHURBAŞKANLIĞI 2023/16 Genelgesi’nde,

MADDE: 4. “Şiddetle mücadelede aktifi rol alan kurumlar başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamu personelinin şiddetle mücadeleye ilişkin bilgi ve farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesine devam edilecektir.”

MADDE: 5. “Şiddetle topyekûn mücadele etmeye yönelik toplumsal farkındalık ve duyarlılığı artırmak üzere eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaya devam edilecektir.”

MADDE: 10. “Yerel düzeyde şiddetle mücadelede koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması için Valiler, Kaymakamlar tarafından gerekli tedbirler alınacaktır.” ifadelerine yer verilmiştir.

20. Yüzyıldan itibaren gelişmiş ülkelerden başlamak üzere, bütün dünyada kadınların ve çocukların şiddetten korunmalarına yönelik yeni yasal ve sosyal önlemler alınmaya başlanmıştır. Ancak ABD’nde, 1980’li yıllarda kadınları şiddete karşı korumaya yönelik yeni kanunlar çıkarıldı ise de ilk uygulamalarda fazla başarı elde edilemedi. Kadınları koruma amaçlı başlatılan yasal süreçlerin işleyişinde ilgili güvenlik ve adalet görevlilerinin şiddet/istismar/mağduriyet konularında yeterli bilgilerle donatılmamış olmaları birçok uygulama sorunlarına yol açtı. Kadına yönelik şiddet olayı yaşanan ve kadının polisi aradığı çok sayıdaki olayda, güvenlik güçleri zamanında olay yerine ulaşsa bile, ya **çifte gözaltı ile geri döndü** ya da olayların beşte birinden fazlasında göz altına alınıp götürülenler kadınlar oldu. Bu durumla ilgili yapılan araştırmalarla tespit edildi ki, polis olay evine vardığında sakin bir adam ve (polisin gelmesinden güç alarak) **adama karşı saldırı halinde olan bir kadınla** karşılaşılıyor ve kadını göz altına alıyordu.

ABD’nde bu durum *karşısında birincil saldırgan yasaları* yürürlüğe kondu; güvenlik güçleri ve bütün görevli adli personelin şiddeti anlama-önleme eğitimlerinden geçirilmelerine karar verildi. Günümüzde, kişinin eşine fiziksel saldırıda bulunması yasalara aykırıdır. Ne yazık ki eşine saldıranların ne gibi müeyyide ile karşılaşacağı kentten kente, ilçeden ilçeye, hatta karakoldan karakola bile değişebilir. Dolayısıyla, kendini hukuk sistemi ile korumaya çalışan kadın, işleyişin tutarlılığına güvenemeyebilir. Yurttaşların hakları konusunda, kamu kuruluşlarının kendilerine neler sunabileceği konusunda etkin bilgilendirme yapılarına ihtiyaç var. Kadın ve çocuklarla ilgili pozitif ayrımcılık yasalarını özellikle kadınlar lehine uygulayacak tüm kamu görevlilerinin, insan hakları ve şiddeti önleme konusunda sistematik eğitimlerine ihtiyaç vardır.

2. SOSYAL ARABULUCULUK

Ne kadar karmaşık olursa olsun, arabuluculukla başarı elde edilmesi mümkün olmayan hiçbir dava yoktur. (THARPE)

Arbuluculuk, sosyal bir olgudur ve de insanlık tarihi kadar eski bir uygulamadır. Ancak, modern anlamda arabuluculuk, 1950’li yıllarda ABD’de, 1980’li yıllarda Kanada ve 2000’li yıllarda, AB ülkelerinde Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu, yani bir arabuluculuk modeli olarak sosyal hayatta sistematik ve programlı olarak yer almaya başladı.

Bu ihtiyaç artık ülkemizde fazlasıyla hissedilmeye başlanmıştır. Hedeflenen, hayatın doğal akışı içerisinde ve gündelik yaşam sosyolojisi ekseninde üniversitelerde, örgün ya da yaygın eğitim kuruluşlarında, işyerlerinde, sosyal topluluklarda, aile ekseninde olmak üzere, kişi-kişi, kişi-grup ve grup-grup arasında ortaya çıkacak anlaşmazlıkların, o yerin özgün yapısı ya da ilgili kurum/kuruluşun mevzuatı bağlamında sosyal arabuluculardan ya da aile arabulucularından yararlanarak çözüm modelleri geliştirmektir. Bu bağlamda ortaya konacak modelin, kurumların kendi iç mevzuatına ve ihtiyaçlarına göre şekil alması esas olacak; giderek Bakanlıklar konu bağlamında kendi mevzuatlarını geliştireceklerdir.

Uyuşmazlıkların dava konusu olmadan dostane yollarla hallini, Batı dünyası "Alternatif Uyuşmazlık Çözümü" olarak adlandırmakta, özellikle son 30 yıldır Kanada ve Avrupa Birliği Ülkeleri bu bağlam-daki uygulamaları tüm kurumlarında yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Avrupa Birliği ilgili komisyon ve komitelerinde alınan kararlarda, kişiler arası uyuşmazlıkların üçüncü bir kişinin dostane müdahalesiyle çözülmesini öngören çabaların, kişiler için "en elverişli sonuçları doğuracağı" vurgusu yapılmaktadır. **Özellikle ihtilaflı tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri “özel haklar alanındaki uyuşmazlıkların” müzakere ile veya bir arabulucu hakemliğinde ele alınarak çözümü en faydalı yoldur.**

Dostane uyuşmazlık çözüm yolları, kamusal bir merci (bir mahkeme) olmaksızın, anlaşmazlık yaşayan kişilerin gönüllü olarak hakemliğini/arbuluculuğunu kabul ettikleri tarafsız/yetkili kişi ya da kişilerce uzlaştırılmasından ibarettir.

"Adaletin Etkinliği Hakkında Uzmanlar Komitesi" tarafından kabul edilen raporda ifade edilen ‘arbuluculuk’ terimi, bir uyuşmazlığın dostane yollarla çözümü için çalışan üçüncü kişinin, her türlü (uzlaştırma da dahil olmak üzere) ve uyuşmazlığın her aşamasındaki (yargı sürecinin içinde veya dışında) faaliyetini kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Böylece arabuluculuk, tarafları bağlayıcı bir karar verilmesiyle sonuçlanan resmî nitelikli dava yolu, tahkim ve her türlü dostane anlaşma biçiminden ayrılmaktadır. Bu “işlevsel” tanımla, üye ülkelerin iç hukuklarında bulunan terminolojik farklılıklar giderilmiştir.”

"Birleşik Devletler’de, yetişen genç kuşakların gelecekte daha barışçıl bir toplum oluşturması için, **ilk okul ve orta okul** aşamasındaki öğrencilere de arabuluculuk hüneleri ve diğer alternatif uyuşmazlık çözümü usulleri eğitimi verilmektedir."

"**Arabuluculuk** sadece, bir uyuşmazlığın mahkeme önüne taşınmadan önce başvuru olan bir usul değildir. Arabuluculuk süreci sonunda bir uzlaşmaya, tarafsız bir üçüncü kişinin katılımı olsun veya olmasın, tarafların doğrudan katılımı ile müzakere vasıtasıyla da ulaşılabilir. Müzakere en temel uyuşmazlık çözüm yolu olup, tarafların uyuşmazlık çözüm süreci/şekli üzerinde tam bir kontrole sahipliğini sağlar."

Fransa, Kent Sorunları Bakanı Bartolone'nin Sosyal Arabuluculuk Sempozyumu (Paris 2000) açılış konuşması:

"Günümüzde Fransa'daki sosyal arabulucuların sayısı bilinemeyecek kadar fazladır. Sosyal arabuluculuk günlük hayattaki somut problemlere cevaben doğmuştur. Bu problemler ülkeden ülkeye değişse de, çoğu Avrupa ülkesi için benzer anlaşmazlıklar sorun olarak yaşanmaktadır. Bazı sorunlar şehir hayatı ile ve özellikle de işsizlik, ekonomik sorunlarla boğuşan kesimler arasındaki gerilimlerin yüksek olduğu yoksul ve yoksun bölgelerle ilgilidir. Fransa ve Belçika'da yerel güvenlik sözleşmeleri ile "sosyal arabuluculuk" toplumsal gerilimlerin azaltılması ve şiddetin önlenmesi için alınan önemli çözüm önlemlerinden biridir. Gündelik yaşamı sorunları için sosyal arabuluculuk birçok alanda gerekmektedir; kamusal alanlarda, üniversitelerde, okullarda, sosyal hizmet sağlayan alanlarda, hastanelerde, işyerlerinde ...vb. Bu toplantıyla, Avrupa ülkelerinin sosyal arabuluculuk uygulamaları ve deneyimlerinin paylaşılması ve sosyal arabuluculuk uygulamalarının şiddet/suç önleme amaçlı kullanımına dair geniş bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmektedir."

3. AİLE TEMELLİ ARABULUCULUK

AİLE bütün zamanlarda ve bütün toplumlarda en insani, en stratejik sosyal kurum olmuştur. Aile, bireyler için temel güvenlik, sağlık, mutluluk ve özgürlük alanı özelliği taşır; "**Toplumun temeli ailedir**" beylik maddesi olarak da Anayasa sayfalarında abideleşir. Sağlıklı aileler olmadan mutlu birey, mutlu bireyler olmadan güçlü toplum olamaz.

Temel insan hakları öncelikle bireyin kendi aile ortamında bilinir ve yaşanır. Çocukların ihmal ve istismardan korunması ancak bilinçli anne babalar, güvenli okullarla mümkündür. Doğal insani değerler ve bireyin temel özgüven duygusu aile ortamında kazanılır. **AİLE, en önemli insan hakları okuludur.**

21. yüzyılda bütün dünya ve toplumumuz çok hızlı bir değişim süreci yaşıyor. Hızlı değişimin çocuklarımızı, gençlerimizi, aile yapımızı ve bağlı olarak sosyal ilişkilerimizi nasıl etkileyeceğine dair öngörüler geliştirmek, yarınki sosyal ve bireysel risklerle ilgili tedbirler almak zorundayız. Bu zorunluluk bütün kurum ve kuruluşları, "**çocuk-geç-aile odaklı**" etkin sosyal hizmet model ve uygulama yöntemlerinin bir an önce hayata geçirilmesi boyutunda sorumluluk almaya çağırır.

Günümüzde aile, yalnızca Medeni Kanun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş yalın bir birlik değil, aynı zamanda sosyal ve insani haklarla donatılmış bir anayasal kurumdur. Her aile ait olduğu kültürün değerleriyle yaşar ve bu değerlerin yaşatılmasına katkıda bulunur. "Aile Temelli Arabuluculuk" tanımına akrabalık, komşuluk, aile içi sorunlar ve geniş anlamda aileyi etkileyen (hukuk uyuşmazlıkları hariç) tüm anlaşmazlık ve çatışmalar girmektedir.

Gündelik yaşam sosyolojisi ekseninde bakıldığında, kişiler arası anlaşmazlık ve çatışmalar çok büyük oranda aile eksenli özellik taşırlar. Adliyelerimizin iş yüküne bakarsak, sadece 2023 yılı içinde Cumhuriyet Başsavcılıklarında soruşturma evresi dosya sayısının 12 milyon 724 bin 908 ve bu dosyalarda yer alan şüpheli sayısının 16 milyon olduğunu görürüz. On milyondan fazla kişinin de mağdur olduğu adli olaylarda kim haklı kim haksız yargısal bir konudur; ancak, insani boyutta, **bütün bu olayların acaba ne kadarı adli aşamaya gelmeden müzakere ve arabuluculukla önlenebilirdi?** boyutu, kesinlikle yargı boyutundan daha az önemli değildir.

Aile eksenli sorunlar daha çok eşler arasında, çocuklarla anne babaları arasında, kardeşler arasında ve aile bireyleri ile anne ya da babanın akrabaları arasında yaşanan anlaşmazlıklardır. Ancak, aile bireyleri ile komşular, ilişki ve iletişim içinde olunulan kişi ve diğer aileler, aile bireyleri ile hizmet alınan ya da verilen kişiler, aile bireylerinin çalıştıkları işyerlerinde ki diğer kişi veya yöneticilerle ortaya çıkan anlaşmazlıklar, çocukların okullarında veya sosyo-kültürel-sportif faaliyet ortamlarından getirdikleri sorunlar da aile eksenli özelliktedir. Öyleyse bütün bu sayılanlar ve benzer kişiler arası anlaşmazlık ve çatışma konuları aile eksenli özelliktedirler.

Aile eksenli anlaşmazlık ve çatışmaların daha ortaya çıktığı anda, ihtilaflar büyümeden müzakere ve arabuluculuk yoluyla önlenmesi öncelikle bir kültür, bir hayat felsefesi ve anlayış meselesidir. Böylesi bir kültür ancak eğitim yoluyla kazanılabilir. Öncelikle bu program hedefi olarak öngörülen “arabulucu aktörlerin yetiştirilmesi” stratejik öneme sahiptir. Yetiştirilecek bu saha aktörleri, ailede, sitede, okulda, işyerinde, mahallede, akraba çevresinde anlaşmazlık ve çatışma konularını dostane yollarla çözüme kavuşturma görevlerini yürüteceklerdir.

Özellikle aile içi anlaşmazlıkların müzakere ve arabuluculuk yöntemiyle çözülme gayreti ister başarılı olsun ister bazı olaylarda olmasın çocuklar için çok önemli bir olumlu sosyalleşme fırsatı ve de doğal eğitim fırsatı sağlayacaktır. Aile içinde ve aile ekseninde kazanılan inanç, tutum ve davranış kalıpları nesilden nesile aktarılarak kültürleşir.

“Aile Temelli Arabuluculuk” psikoloji, sosyoloji, insan hakları bağlamında hukuk, felsefe ve daha çok da sosyal psikoloji bilgilerinden karma olarak yararlanma anlayışıyla yapılandırılmış çok disiplinli, sistematik ve etkin bir eğitim programını gerektirir. Aile arabuluculuğu, kişilerin ve toplumun ihtiyaçlarına göre sosyal ortamın ve sosyal grupların sorunlarına göre iyi yapılandırılmalıdır. Aile Temelli Sosyal Arabuluculuk, İnsan hakları yanında sosyal normlar bağlamında hareket eder ve bu misyonu edinir.

Aileyi güçlendirmek, ailenin güvenliğini, aile bireylerinin mutluluğunu arttırmak bütün **KAMU Görevlisi** olanların öncelikli işidir. İllerin ya da bölgelerin çıkartılacak bilimsel sosyal risk haritalarına göre Mülki Amirler, Yerel Yöneticiler, Üniversiteler, STK’lar ve diğer tüm kamu çalışanları elbirliği ile, gönül birliği ile, **“Aile Temelli Arabuluculuk”** hizmet modellerinin, faaliyetlerinin sosyal alanlarda etkin olarak hayata geçmesi için sorumluluk almalıdır.

4. OKUL MERKEZLİ ARABULUCULUK

İnsan Hakları Eylem Planı anlatımlarında; “Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları yaygınlaşacaktır.” hükmü yer almaktadır. Toplumsal alanda anlaşmazlıkların müzakere ve arabuluculuk yöntemiyle çatışmaya, şiddete dönüşmeden çözümünün temelleri ancak eğitim kurumlarında atılabilir. Bu bağlamda olarak **“Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk”** ülkemiz sosyolojisine göre ilgili öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, okul aile birliği üyelerinin, okul rehberlik servisi elemanlarının, velilerin ve öğrencilerin uygulamanın bizatihi içinde olmalarıyla başarılı olabilir.

“Okul Merkezli Arabuluculuk” modelinin tüm okul kademelerinde uygulanabilir olduğunu ve sistematik olarak uygulandığında çok büyük kazanım sağlandığını ülkelerin iyi uygulama örneklerinde görmekteyiz. Modelin başarısı için en önemli şart, okullarda 120 ders saatlik “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programını, yeterli sayıda öğretmenin ve yöneticinin almış olmasıdır.

Okul rehberlik servisi elemanlarının tamamı, okul yöneticilerinin en az 2/1'i ve öğretmenler için 10/1 oranında katılım sağlanması ideal uygulama ölçüsüdür. Arabuluculuk insanlık tarihi kadar eski olan bir uygulamadır; daha çok akil insanların işidir. Bu bağlamda olmak üzere “Baş öğretmen” ve “Uzman Öğretmen” statüsündeki daha deneyimli eğitimcilerimizden öncelikle yararlanılması doğru yöntemdir. Ülkemizde 20 yıldır farklı projeler üzerinden denemesi yapılmış olan “akran arabuluculuğu” uygulamalarının sosyal politikaya dönüşmemiş olması arabuluculuk yönteminin, öncelikle yetişkinlerce hayata geçirilmesi ihtiyacındandır. Sosyolojimize uygun model, “Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk” uygulamasıdır.

Gündelik yaşamda kişiler arası anlaşmazlıkların ortaya çıkması hayatın doğası gereğidir. Okul eksenli sosyal alanlar da bu gerçekliğin dışında değildir. Yönetici-öğretmen-veli ya da okul eksenli diğer kişiler arasında ortaya çıkacak uyuşmazlıkların/anlaşmazlıkların çatışmaya, şiddete dönüşmeden, idari ya da adli soruşturmalara/kovuşturmalara konu olmadan, dostane yollarla çözümü ise, ancak “Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk” yöntemiyle mümkündür. Bu yöntemin gerekliliği ve önemi “İnsan Hakları Eylem Planı” anlatımlarında, Millî Eğitim Bakanlığı mevzuatında ifade edilmiştir.

Birlikte Yaşayabilecek miyiz? adlı eserinde Alain TOURAINE, şu önemli belirlemelerde bulunur:

“Şiddetin ekonomik ve toplumsal nedenleri üzerine yapılan genel incelemeler artık bırakılmalı, özellikle ‘şiddet dolu bireyin davranış oluşum düzenekleri’ üzerinde yeni türden araştırmalar başlatılmalıdır. Başlatılacak yöntem, müdahale tarzlarında da köktenci değişikliklere gidilmesini gerektirir. Ve müdahaleler artık yukarıdan değil, aşağıdan başlamalıdır; yasa yoluyla değil, bireyin özellikle çocuğun veya gencin tanındığını duyumsadığı kişilerarası ilişkiler yoluyla işlemelidir. Okulu mutlaka yeniden toplumsal yaşamın merkezine oturtmaya çalışmalıyız; çok uzun vadeli insani amaçlara da ancak öğretmenleri daha üst düzeyde sorumluluk almaya yönlendirerek ulaşabiliriz.”

19. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASİ BAZI SONUÇ MADDELERİ ŞÖYLEDİR:

MADDE: 4.1. Okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının çözümü ve önlenmesi amacıyla her okul için kapsamlı bir okul güvenliği eylem planı hazırlanmalı ve bu kapsamda; okulun ve çevresinin risk analizinin yapılması, okul güvenliği açısından risk grubuna giren okullara yönelik süreç odaklı önlemler alınması.

MADDE: 4.2.19. Okul güvenliğine ilişkin ulusal ve yerel sorunları belirlemek ve analiz etmek amacıyla konu ile ilgili olarak bir veri tabanı oluşturulması, bu veri tabanından hareketle bölgelere hatta okullara göre risk haritaları çıkarılması

MADDE: 4.3. Okulda psikolojik güvenliği sağlamak amacıyla; ÇATIŞMA YÖNETİMİ VE ARABULUCULUK gibi konularda psiko-egitim desteği sağlanması.

Madde: 16. Risk altında ve dezavantajlı konumda olan çocukların tespiti yapılarak bu çocuklara yönelik eğitim çalışmaları artırılmalı; terör, göç, madde bağımlılığı, parçalanmış aileler, iletişim araçlarını kötüye kullananlar ve de benzeri risk faktörleri göz önünde bulundurularak önleyici rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmeli, bu konuda bölgenin, mahallin özelliğine uygun olarak disiplinler arası ekip çalışmaları mülki amirlerin koordinesinde hayata geçirilmelidir.

20. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI (ARALIK 2021)

MADDE 29. Çocukların eğitsel, sosyal iletişim süreçlerinde olumsuz etkiler ve zararlı alışkanlıklardan uzak tutulmasını sağlamak amacıyla oluşturulan “Güvenli Eğitim İletişimi” kavramının geliştirilmesi ve bu kapsamda eğitim programların uygulamaya konulması sağlanmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlar Yönetmeliği Madde 17’de;

“Ortaöğretim kurumlarında güvenli ortamın sağlanmasına yönelik koruyucu, önleyici tedbirlerin alınması, zararlı alışkanlıkların önlenmesi ve öğrencilerin şiddetten korunması amacıyla rehberlik hizmetleri kapsamında okul merkezli, temel önleme çalışmaları yürütülür. Bu konuda, okul yönetimi öğretmen, veli ile iş birliği yaparak gerekli önlemleri alır...”

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlar Yönetmeliği Madde 158’de;

“Aile içinde/dışında şiddete maruz kalan, ilgisizlik nedeniyle veya zorlanarak kanunlara toplumun etik kurallarına aykırı olan yollara yönelme ihtimali bulunan öğrencilerle ilgili gerekli önlemleri almak; okulun ve öğrencilerin güvenliğine yönelik alınan ihbar, şikâyet, duyumla gerekli görülen hâllerde, önceden tedbir almak, olumsuz öğrenci eğilim ve davranışlarının fiile, suça dönüşmesini engellemek...”

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 58’de;

“Öğrencilerde görülen olumsuz davranışların, olumlu hâle getirilmesinde yaptırım yerine çatışma çözme, arabuluculuk ve benzeri çözüm yöntemlerini kullanmak...” hükümleri yer almaktadır.

“KAMU GÖREVLİLERİNDEN ADALET, dostlarımızdan sadakat ve parasını ödediğimiz kimselerden mal veya hizmet temini bekleriz.

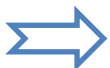
Bu beklentiler karşılanmadığında sadece üzülmeyle kalmayız,

AYNI ZAMANDA KENDİMİZİ İHANETE UĞRAMIŞ HİSSEDERİZ.”

(Judith N. SHKLAR)

5. SERTİFİKA PROGRAMLARI DERSLER-ESERLER

1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE (Âdem SOLAK)
2	AİLE ARABULUCULUĞU VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ (Hasan H. TAYLAN-Doç. Dr.)
3	AİLE ARABULUCULUĞU, FELSEFİ VE SOSYOLOJİK TEMELLERİ (Fatih ARSLAN-Doç. Dr.)
4	İNSAN VE HAKLARI (Gökhan GÜNEYSU-Prof. Dr.)
5	ŞİDDET VE ÖNLEME YÖNTEMLERİ (Zahir KIZMAZ-Prof. Dr.)
6	AİLEDE UYUŞMAZLIK VE ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ ANALİZİ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
7	AİLE TEMELLİ İLERİ ARABULUCULUK (Gül Sultan ÖZEREN-Doç. Dr.)
8	İNSAN HAKLARI EKSENİNDE AHLAKİ VE DİNİ DEĞERLER (H. Yusuf ACUNER-Doç. Dr.)
9	GENÇLİK VE ŞİDDET (Komisyon)
10	AVRUPA'DA SOSYAL ARABULUCULUK (Helena Neves ALMEIDA-Prof. Dr. -Editör)
11	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK (Komisyon)
12	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ (Vahap ÖZPOLAT-Prof. Dr.)
13	ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
14	ARABULUCULUK SÜRECİ (Komisyon)
15	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ (Gül Sultan ÖZEREN-Doç. Dr.)
16	KENTSEL DÖNÜŞÜMDE UZLAŞI YÖNTEMİ (Ersan KOÇ-Doç. Dr.)
17	KENTSEL VE BÖLGESEL PROJE YÖNETİMİ (Ersan KOÇ-Doç. Dr.)
18	KURUMSAL VE KENTSEL RİSK/KRİZ YÖNETİMİ (Mustafa TAMER-Doç. Dr.-Vali)
19	KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK YÖNETİMİNE GİRİŞ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
20	KENTSEL SÜREÇLER VE HALK KATILIMI (Ebru KAMACI KARAHAN-Doç. Dr.)
21	ÇOK SEKTÖRLÜ SOSYAL RİSK ÜST ANALİZLERİ/HARİTALARI (Komisyon)
22	TÜRKİYE'NİN ÇOCUK ODAKLI SOSYAL RİSK HARİTASI (Komisyon)
23	AİLE ARABULUCULUĞU (Lisa PARKINSON-Prof. Dr.)
24	AİLE ARABULUCULUĞUNDA ETİK İLKELER (Sevda MUTLU-Prof. Dr.)
25	ŞİDDET KÜTÜPHANESİ (Âdem SOLAK)
26	ŞİDDET KÜLTÜRÜ VE SOSYAL RİSKLER (Komisyon)
27	MÜZAKERE VE ARABULUCULUKTA STRES YÖNETİMİ (Komisyon)

İHTİYAÇ DUYULAN SERTİFİKA PROGRAM TÜRÜNE GÖRE EĞİTİM SETİ OLUŞTURULUR.

PROJE BİLİM/EĞİTİM KURULU

Hikmet Sami TÜRK (Prof. Dr.)

Proje Uluslararası Danışmanı

Helena Neves ALMEIDA (Prof. Dr.)

Proje Uluslararası Danışmanı

Hikmet Yıldırım CELKAN (Prof. Dr.)

Akademik Sektörler Danışmanı

Hüseyin KARAMAN (Prof. Dr.)

Proje Ulusal Danışmanı

Gökhan GÜNEYSU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Ali ÇAĞLAR (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sevda MUTLU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Nurten SARGIN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Vahap ÖZPOLAT (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Milay KÖKTÜRK (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sezai ÖZÇELİK (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Zahir KIZMAZ (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sezgin AÇIKALIN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Binnur YEŞİLYAPRAK (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Yahya Mustafa KESKİN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Bayramali NAZİROĞLU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Haci Yusuf ACUNER (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Mehmet TEYFUR (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Gül Sultan ÖZEREN (Doç. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Hasan H. TAYLAN (Doç. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

İbrahim GÖKDAŞ (Doç. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Mustafa KARACA (Doç. Dr.)

Yürütme Kurulu Üyesi

Sebile BAŞAK DİŞ (Doç. Dr.)

Bilim Kurulu Üyesi

Abdullah MERT (Doç. Dr.)

Bilim Kurulu Üyesi

HEGEM:

- **DÜNYADA, şiddet üzerine en çok (117) bilimsel araştırması ve yayını olan STK**
- **DÜNYADA, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” modelini ülkesinde en güçlü başlatan ve en hızlı yaygınlaştıran STK**
- **DÜNYADA, “Şiddetle Sivil Mücadele” ve “Sosyal Arabuluculuk” alanında rekor sayıda üniversite ile (27) protokol imzalayarak, büyük akademisyen ağını ve materyal havuzunu oluşturan tek STK**
- **TÜRKİYE’DE, İLK uluslararası “ŞİDDET KONGRESİ” yapan kuruluş**
- **TÜRKİYE’DE şiddet bağlamında, illerin çok sektörlü/çok disiplinli üst analiz ve haritalama özellikli “SOSYAL RİSK ARAŞTIRMALARINI” akademisyen ekipleriyle yapan ilk STK**
- **TÜRKİYE’DE, “mobil psiko-sosyal destek aracı ve ekibi” ile yerinde, yani ihtiyaç mahallinde “Aile Arabuluculuğu” hizmet modelini hayata geçiren ilk STK**

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-60374460-045.02.70/32289
Konu : Sosyal Arabuluculuk Programı

10.11.2021

DAĞITIM YERLERİNE

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan 11. Kalkınma Planı kapsamında temel amaç olarak belirlenen 2.3"Nilelikli İnsan, Güçlü Toplum" başlığı altında tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişim sağlamaları amaçlanmış ve **ailenin güçlendirilmesine yönelik politikalar ise toplumsal bütünleşme ve sosyal riskleri azaltmaya dönük en önemli kamu politikalarından biri olarak görülmüştür.**

Bu çerçevede; Bakanlığımızın hedefleri içinde yer alan toplumsal uzlaşmayı tesis etmek amacıyla, hukuk uyumsuzlukları dışında kalan **akrabalık, komşuluk, aile, işyeri, okul, üniversite** gibi alanlarda sosyal ilişkilerden kaynaklı ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne destek olarak HEGEM Vakfı ve bu vakıfla protokol imzalamış halihazırda 27 devlet üniversitesi ile işbirliği içinde "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Geliştirici Saha Aktörleri Yetiştirme Projesi" geliştirilmiştir.

Hazırlıkları devam eden söz konusu **projenin başlangıçta 27 pilot ilde uygulanması ve tedricen hem iler hem de kurumlar bazında yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.** Ülkemizde insan hakları ve şiddetle mücadele bilincinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak olan projenin açılış/tanıtım toplantısı ve etkinliklerinin 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara'da yapılması planlanmıştır. Yeri, saati ve programı ekli dosyada belirtilen çalışmaya, Bakanlığımızdan konuyla ilgili genel müdür veya daire başkanı düzeyinde temsilcilerin katılımının sağlanması; katılacak olan kişinin görev ve iletişim bilgilerinin (telefon, e-posta) en geç 12 Kasım 2021 tarihine kadar elektronik ortamda ab174319@adalet.gov.tr adresine gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Hakan ÖZTATAR
Hâkim
Bakan a.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

Dağıtım:

-Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

-Milli Eğitim Bakanlığı

- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
- Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü

-İçişleri Bakanlığı

- İller İdaresi Genel Müdürlüğü
- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü
- Jandarma Genel Komutanlığı

-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

-Sağlık Bakanlığı

- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
- Strateji Geliştirme Başkanlığı

-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
- Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü

-Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

- Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Manisa Celal Bayar Üniversitesi
- Adana Çukurova Üniversitesi
- Adnan Menderes Üniversitesi
- Uludağ Üniversitesi
- Çankırı Karatekin Üniversitesi
- Pamukkale Üniversitesi
- Dicle Üniversitesi
- İğdır Üniversitesi
- Atatürk Üniversitesi
- Fırat Üniversitesi
- Gaziantep Üniversitesi
- Giresun Üniversitesi
- Hatay Üniversitesi
- Kayseri Üniversitesi
- Kocaeli Üniversitesi
- Konya Selçuk Üniversitesi
- Mardin Artuklu Üniversitesi
- Şanlıurfa Harran Üniversitesi
- Malatya Üniversitesi
- Mersin Üniversitesi
- Tekirdağ Üniversitesi
- Trabzon Üniversitesi
- Samsun Üniversitesi
- Sinop Üniversitesi
- Van 100. Yıl Üniversitesi
- İstanbul Üniversitesi
- Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Türk-Alman Üniversitesi
- Tarsus Üniversitesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

T.C. Adalet Bakanlığı 06659 Kızılay-Çankaya/ANKARA
Telefon No : (0 312)414 82 76 Faks No: (0 312) 219 44 47
e-Posta : adb@adalet.gov.tr İnternet Adresi : www.adb.adalet.gov.tr
Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Arabuluculuk ProjeBürosu

Telefon No : (0 312) 414 82 76

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-100-710177
Konu : İnsan Hakları Eylem Planı Faaliyetleri

12.03.2024

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞINA

- İlgi : a) Adalet Bakanlığının 10.11.2021 tarihli ve E-60374460-045.02.70/32289 sayılı Bakanlığınıza muhatap yazısı
b) 27.10.2023 tarihli ve 63784619-100-640235 sayılı yazımız.
c) Eskişehir Valiliği Protokol Şube Müdürlüğünün 09.11.2023 tarihli ve E-59193476-870-68633 sayılı yazısı.

İlgi yazılarda ifade edildiği üzere, Cumhurbaşkanlığı 2021/9 ve 2023/16 sayılı Genelgeleri gereği yürütülmekte olan, "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034" faaliyetlerine devam edilmektedir.

Üniversitemiz Sürekli Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülen Seferberlik süreci ilk sertifika programlarına (Yeminli Sosyal Arabuluculuk, Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı), Bakanlığınız Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü birimlerinde çalışan personele materyal katılım resmi bedelinden %30 indirimle (ayrıca eğitim ve belge ücreti ödemedi) katılmalarına karar verilmiştir.

Sertifika programları faaliyet planı, resmi yazı örnekleri, bilgi ve yönerge dosyaları ekte sunulmuş olup sertifikalı eğitim faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için "sem.anadolu.edu.tr" ve "hegemvakfi.org.tr" sitelerine başvurulabilir.

Üst Sosyal Politika Belgeleri ve bağlı mevzuat gereği katılımlarının sağlanabilmesi için bu resmi yazının ekleriyle birlikte olmak üzere Bakanlığınız tüm birimlerindeki çalışanlara tebliği önem arz etmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fuat ERDAL
Rektör

Ek:

- 1- Sertifika Programları Bilgi ve Yönerge Dosyası
- 2- Resmi Yazı Örnekleri
- 3- Proje Kurulları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSUC88D9T1

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/anadolu-universitesi-ebys>

Yunus Emre Kampüsü Tepebaşı/Eskişehir
Telefon No:+90 222 335 05 80/1352-1353 Faks No:+90 222 335 36 16
e-Posta:gensek@anadolu.edu.tr İnternet Adresi:www.anadolu.edu.tr
Kep Adresi:anadoluuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Nuray YEŞİLTAŞ
Memur
Telefon No: 1352

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-100-710077
Konu : İnsan Hakları Eylem Planı faaliyetleri

12.03.2024

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA
(Personel Genel Müdürlüğü)

İlgi : a) Adalet Bakanlığının 10 11 2021 tarihli ve E-60374460-045.02/32289 sayılı Bakanlığınıza muhatap yazısı.
b) 27.10.2023 tarihli ve 63784619-100-640157 sayılı yazımız.
c) Eskişehir Valiliği Protokol Şube Müdürlüğü'nün 09.11.2023 tarihli ve E-59193476-870-68633 sayılı yazısı.

İlgi'de kayıtlı yazılarda ifade edildiği üzere, Cumhurbaşkanlığı 2021/9 ve 2023/16 sayılı Genelgeleri gereği yürütülmekte olan, "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034" faaliyetlerine devam edilmektedir.

Üniversitemiz Sürekli Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülen Seferberlik süreci ilk sertifika programlarına (Yeminli Sosyal Arabuluculuk, Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı), Bakanlığınıza bağlı resmi/özel tüm okul yöneticileri ve öğretmenlerin materyal katılım resmi bedelinden %30 indirimle (ayrıca eğitim ve belge ücreti ödemedi) katılmalarına karar verilmiştir.

Sertifika programları faaliyet planı, resmi yazı örnekleri, bilgi ve yönerge dosyaları ekte sunulmuş olup sertifikalı eğitim faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için "sem.anadolu.edu.tr" ve "hegemvakfi.org.tr" sitelerine başvurulabilir.

Üst Sosyal Politika Belgeleri ve bağlı mevzuat gereği katılımlarının sağlanabilmesi için bu resmi yazının ekleriyle birlikte Bakanlığınıza bağlı tüm resmi/özel okul müdürlüklerine (Bakanlığınıza diğer ilgili kuruluş yönetimlerine) tebliği önem arz etmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fuat ERDAL
Rektör

Ek:

- 1- Sertifika Programları Bilgi ve Yönerge Dosyası
- 2- Resmi Yazı Örnekleri
- 3- Proje Kurulları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSRC862AZ1

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/anadolu-universitesi-ebys>

Yunus Emre Kampüsü Tepebaşı/Eskişehir
Telefon No:+90 222 335 05 80/1352-1353 Faks No:+90 222 335 36 16
e-Posta:gensek@anadolu.edu.tr İnternet Adresi:www.anadolu.edu.tr
Kep Adresi:anadoluuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Arzu ÇAKIR
Memur
Telefon No: 1352-1318

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-100-710226
Konu : İnsan Hakları Eylem Planı Faaliyetleri

13.03.2024

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

- İlgi : a) Adalet Bakanlığının 10.11.2021 tarihli ve E-60374460-045.02.70/32289 sayılı Bakanlığınıza muhatap yazısı
b) 27.10.2023 tarihli ve 63784619-100-640277 sayılı yazımız.
c) Eskişehir Valiliği Protokol Şube Müdürlüğünün 09.11.2023 tarihli ve E-59193476-870-68633 sayılı yazısı.

İlgi yazılarda ifade edildiği üzere, Cumhurbaşkanlığı 2021/9 ve 2023/16 sayılı Genelgeleri gereği yürütülmekte olan, "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034" faaliyetlerine devam edilmektedir.

Üniversitemiz Sürekli Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülen Seferberlik süreci ilk sertifika programlarına (Yeminli Sosyal Arabuluculuk, Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı), Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı birimlerinde çalışan personele materyal katılım resmi bedelinden %30 indirimle (ayrıca eğitim ve belge ücreti ödemedi) katılmalarına karar verilmiştir.

Sertifika programları faaliyet planı, resmi yazı örnekleri, bilgi ve yönerge dosyaları ekte sunulmuş olup sertifikalı eğitim faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için "sem.anadolu.edu.tr" ve "hegemvakfi.org.tr" sitelerine başvurulabilir.

Üst Sosyal Politika Belgeleri ve bağlı mevzuat gereği katılımlarının sağlanabilmesi için, yazımızın ekleriyle birlikte Bakanlığınız tüm birimlerindeki amir/memur olarak görev yürütmekte olan kamu çalışanlarına tebliği önem arz etmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fuat ERDAL
Rektör

Ek:

- 1- Sertifika Programları Bilgi ve Yönerge Dosyası
- 2- Resmi Yazı Örnekleri
- 3- Proje Kurulları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSAC88E2P8

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/anadolu-universitesi-ebys>

Yunus Emre Kampüsü Tepebaşı/Eskişehir
Telefon No:+90 222 335 05 80/1352-1353 Faks No:+90 222 335 36 16
e-Posta:gensek@anadolu.edu.tr İnternet Adresi:www.anadolu.edu.tr
Kep Adresi:anadoluuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Nuray YEŞİLTAŞ
Memur
Telefon No: 1352

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

TC İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
PERSONEL
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :13064269/906-05/
Konu :Osman KAYMAK

/ /2023

BAKANLIK MAKAMINA

Şiddetle Mücadele Vakfı Yönetim Kurulu Başkanlığının 01.09.2023 tarihli yazıları ile Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı ve Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi gereği 18.11.2021 tarihinde Ankara'da açılış toplantısı yapılan Adalet Bakanlığı, HEGEM Vakfı ortaklığı ve 27 Devlet Üniversitesi iş birliği ile yürütülmekte olan, "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi"nin Bakanlığımızın katılımları ile ülke düzeyinde ve tüm Bakanlıklar eksenli çalışmalarının devam ettiği; proje bağlamındaki araştırma-uygulama nitelikli ön çalışmalara mülki amiri olduğu yerlerde büyük destek veren Vali-Mülkiye Başmüfettişi Osman KAYMAK'ın anılan projenin saha tanıtım ve uygulama çalışmalarında desteğine ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir.

Ulaşım, konaklama vb. tüm masrafları anılan Vakıf tarafından karşılanmak üzere Eylül 2023- Mayıs 2024 tarihleri arasında proje faaliyetlerinin ihtiyaç duyulan kesitlerinde görevlendirilmesi hususunda;

Tensiplerinize arz ederim.

Nedim AKMEŞE
Personel Genel Müdür V.

OLUR
/ /2023

Mehmet AKTAŞ
Bakan a.
Vali
Bakan Yardımcısı

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı ve Kurul İşleri Müdürlüğü

GÜNLÜ EVRAK

20.12.2023

Sayı : E-82493341-100-465573
Konu : "Yeminli Sosyal Arabuluculuk" ve
Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü"
Başarı Sertifikaları

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 11.12.2023 tarih ve 2023-19 sayılı yazınız.
b) 12.12.2023 tarihli ve E-27494148-770-462097 sayılı yazı.

Aydın Adnan Menderes Üniversite ile Şiddetle Mücadele Vakfı arasında, Kasım 2021 tarihinde işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu protokole istinaden, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (ADÜZEM) uzaktan eğitim altyapısı kullanılarak Şiddetle Mücadele Vakfı tarafından gerçekleştirilen "Yeminli Sosyal Arabuluculuk" ve Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü" sertifika programlarını başarı ile bitiren belge almaya hak kazanan adaylara, Üniversitemiz Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi (ADÜSEM) tarafından E-Devlet üzerinden doğrulatabildikleri Başarı Sertifikası verilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu istinaden 4.701 katılımcıya ait maskelenen listeler ekte gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Bülent KENT
Rektör

Ek:Katılım Listesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS58P9CE6H

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5740&eD=BS58P9CE6H&eS=465573>

Adres:ADÜ Merkez Kampüs Aytepe Mevkii 09100 Efeler/AYDIN
Telefon:0256 218 20 00 Faks:0256 214 66 87
e-Posta:yaziisleri@adu.edu.tr Web: idari.adu.edu.tr/subemudurlugu/yaziisleri/
Kep Adresi:adnanmenderesuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hatice ABRA
Unvanı: Biolog
Tel No: 0256 220 2603

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı : E-30736300-45.99-43355526
Konu : İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele
Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri
Yetiştirme Projesi

11.02.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğünün (Genel Sekreterlik) 09.02.2022 tarihli ve E-62436570-045.99-245438 sayılı yazısı.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğünün (Genel Sekreterlik) "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirme Projesi" konulu İlgi yazısı ve ekleri ilişikte yer almakta olup biriminiz personeline duyurulması hususunda;
Bilgilerini ve gereğini arz/rica ederim.

Şükür KÖSE
Bakan a.
Daire Başkanı

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (35 Sayfa)

Dağıtım:
Merkez Teşkilatı Birimlerine
81 İl Valiliğine
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Devlet Mahallesi Atatürk Bulvarı No:98 06648
Bakanlıklar/Çankaya/ANKARA
Telefon No : 0 (312) 413 37 96
E-Posta: harun.kaplan@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Harun KAPLAN
Unvan : Şef
İnternet Adresi: www.personel.meb.gov.tr Faks:3124180771

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **088b-052d-3d22-9d5f-079b** kodu ile teyit edilebilir.

HEGEM VAKFI İLE İŞ BİRLİĞİ BELGESİ BULUNAN KURUMLAR LİSTESİDİR (2024)

	KURUMLAR/KURULUŞLAR	BELGE SÜRESİ	BELGE TARİHİ
01	ADALET BAKANLIĞI	5 yıl +	Ocak 2022
02	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI		Eylül 2023
03	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	5 yıl +	Ekim 2019
04	ESKİŞEHİR VALİLİĞİ	10 yıl +	Ocak 2024
05	ORDU VALİLİĞİ	10 yıl +	Ağustos 2024
06	BOLU VALİLİĞİ	10 yıl +	Ağustos 2024
07	MERZİFON KAYMAKAMLIĞI	10 yıl +	Ağustos 2024
08	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ocak 2021
09	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Mart 2018 & Ocak 2021
10	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Mart 2021
11	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
12	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
13	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
14	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
15	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Haziran 2021
16	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2021
17	SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ağustos 2021
18	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
19	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
20	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
21	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
22	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
23	TEKİRDAĞ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
24	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
25	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
26	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
27	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
28	İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
29	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
30	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
31	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
32	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
33	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Şubat 2022
34	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2022
35	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ		Temmuz 2023
36	Şiddetle Mücadele Derneği	Süresiz	Temmuz 2014
37	Çocuk Hakları Zirvesi Derneği	Süresiz	Nisan 2020
38	Mağdurlar İçin Adalet Derneği	Süresiz	Nisan 2020
39	Hayatboyu Eğitim ve KG Derneği	Süresiz	Nisan 2020
40	Psikolojik Hizmetler Akademisi Derneği	Süresiz	Nisan 2020
41	Sosyolojik Araştırmalar Derneği	Süresiz	Nisan 2020
42	Ahlaki Değerler Eğitimi Derneği	Süresiz	Nisan 2020
43	Mağdur Haklarını Korumu Derneği	Süresiz	Nisan 2020
44	BADER-Bağımsız Arabulucular Derneği	10 yıl +	Kasım 2021
45	DOSTEL Arabuluculuk Merkezi	10 yıl +	Kasım 2021
46	KGK-Küresel Gazeteciler Konseyi	10 yıl +	Ocak 2022
47	MALİ MÜŞAVİRLER VAKFI	10 yıl +	Mart 2022
48	AÇÖV-Anadolu Üniversitesi OM Vakfı	10 yıl +	Mart 2022
49	SOSYODER-Sosyologlar Derneği	10 yıl +	Mayıs 2022
50	İSTANBUL BAROSU (2)	10 yıl +	Haziran 2022
51	MUSTAFA TAMER SA VAKFI	10 yıl +	Eylül 2022
52	MOBBİNG İLE MÜCADELE DERNEĞİ	10 yıl +	Kasım 2022

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ANADOLU UNIVERSITY

Örnektir...

HEGEM VAKFI

AİLE TEMELLİ YEMİNLİ ARABULUCULUK SERTİFİKASI

Ad SOYAD

Adalet Bakanlığı, HEGEM Vakfı ve Sürekli Eğitim Uygulama-Araştırma Merkezi işbirliği ile düzenlenen 250 saatlik "Aile Temelli İleri Arabuluculuk" Programını ... tarihinde başarı ile tamamlayarak bu sertifikayı almaya hak kazanmıştır.

Prof. Dr. Sezgin AÇIKALIN
MÜDÜR

Prof. Dr. Fuat ERDAL
REKTÖR

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

**12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği
Adalet Bakanlığı ile HEGEM Vakfı ortaklığı ile yürütülen,**

**“İNSAN HAKLARI, ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE VE SOSYAL ARABULUCULUK
BAĞLAMINDA ETKİN SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ: 2024-2034”**

**“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK”, “YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME DANIŞMANLIĞI” ve
“İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI” SERTİFİKA PROGRAMLARI UYGULAMA YÖNERGESİ**

1. BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. Bu yönergenin genel amacı; “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği:2024-2034” sertifika programlarının **2025** yılına ait uygulama usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2. Bu yönerge; Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı, İçişleri Bakanlığı, paydaş kurumlar iş birliği ile yürütülen, “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34” faaliyetlerinden olmak üzere, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk”, “Yeminli Şiddet Önleme Danışmanlığı” ve “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programları hakkında yapılması gereken işleri tanımlar.

Dayanak

Madde 3. Bu yönerge; HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi açılış, tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, Anadolu Üniversitesi-HEGEM Vakfı arasında yapılan iş birliği protokolü, “Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisi” yönetmeliği, Vakıf Genel Kurulu/Proje Yönetim Kurulu’nun ilgili kararları ve paydaş kurumlarla yapılan iş birliği protokolleri esas alınarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR

Madde 4. Bu yönergede geçen;

- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- Akademi: Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisini,
- Üniversite: Anadolu Üniversitesini, ifade eder.

2. BÖLÜM

Projenin/Yönergenin Yasal Dayanakları

Madde 5. Projenin/yönergenin yasal dayanakları şunlardır:

- a. On birinci Kalkınma Planı
- b. On İkinci Kalkınma Planı
- c. İnsan Hakları Eylem Planı
- d. Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi
- e. Cumhurbaşkanlığı 2023/16 Genelgesi
- f. Adalet Bakanlığı Resmi Yazısı (10.11.2021 tarih / ... 45.02.70/32289 sayılı)
- g. Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- h. Millî Eğitim Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü
- i. HEGEM Vakfı paydaş Üniversiteler iş birliği protokolleri
- j. HEGEM Vakfı Anadolu Üniversitesi iş birliği protokolü
- k. HEGEM Vakfı paydaş kurum/kuruluşlar iş birliği protokolleri
- l. Vakıf Yönetim ve Genel Kurul kararları

Madde 6. Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, İnsan Hakları Eylem Planı gereği yürürlüğe konan, *“İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi: 2021-2030”* açılış programı, ilgili Bakanlıklar, 32 Üniversite Rektörlük temsilcilerinin katılımıyla 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara’da; Proje bölge toplantısı, çok sektörlü katılımıyla Manisa Celal Bayar Üniversitesi ev sahipliğinde 23 Mayıs 2022 tarihinde Manisa’da; sertifika program katılımcılarının **yemin ve mezuniyet töreni** 21 Haziran 2023 tarihinde Aydın Valiliği himayelerinde, Aydın ilinde; Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı’nın Genel Müdür düzeyinde temsil edildiği, tüm Bakanlıkların, ve çok sayıda kuruluşun davetli bulunduğu olduğu, **“Proje, Pilot Dönem Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Cumhurbaşkanlığı On İkinci Kalkınma Planı ve Bağlı Yeni İnsan Hakları Eylem Planları için Öneriler Çalıştayı”** Temmuz 2023 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Madde 7. HEGEM Vakfı proje bağlamında, Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve 27 Devlet Üniversitesi Rektörlüğü ile iş birliği protokolleri imzaladı; bağlı olarak 2022-2023 döneminde pilot iller faaliyetleri başarıyla tamamladı. **Eskişehir Valiliği himayesinde 16 Kasım 2023’te**, 17 Bakanlık, 254 kuruluşun katılımıyla yapılan **proje bilgi paylaşım toplantısında**, bu proje faaliyetlerinin, **bütün iller ve bütün kurumlar** ekseninde; *“İnsan Hakları, Şiddetle Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-34”* olarak devam etmesi kararı ilan edildi.

3. BÖLÜM

Sertifika Programları; Usul ve Esaslar, Faaliyetler

Madde 8. Pilot çalışma dönemi başarı ile tamamlanan projenin, 2024 yılından itibaren ülke genelinde hayata geçirilmesine karar verilen **sertifika programları** şöyledir:

- A) **Yeminli Sosyal Arabuluculuk**
- B) **Yeminli Şiddet Önleme Danışmanlığı**
- C) **Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı**
- D) **Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk**
- E) **İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk**
- F) **Aile Temelli Arabuluculuk**
- G) **Kentsel Arabuluculuk**
- H) **Kampüs Arabuluculuğu**

Madde 9. Usulen sertifika programları çok sektörlü iş birliği içinde (daha çok bir imece usulü ile) yürütülecektir. Dayanak belge tanımlarına göre;

- a) Adalet Bakanlığı ve diğer ilgili Bakanlık makamları üst resmi yazıları yazacaklar,
- b) Vakıf; yürütme ve koordinasyon işleri, akademisyen temini, materyal geliştirme iş ve işlemlerini yürütecek,
- c) Sertifika eğitim sürecinin yetki ve sorumluluğu ilgili üniversitelere ait olacak, Üniversite, sertifika programlarının ilanı/resmi yazı, kayıtlar, katılımcılara ders ve materyallerin sunumu, sınavlar ve başarı belgelerini düzenlenip katılımcılarla ve Proje Yönetim Kurulu ile paylaşılması işlemlerinden sorumlu olacaktır.

Madde 10. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı

	DERSLER
1	BATI ÜLKELERİNDE SOSYAL ARABULUCULUK (20 Ders Saati)
2	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK (20 Ders Saati)
3	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ (20 Ders Saati)
4	ÇATIŞMA VE UYUŞMAZLIK ANALİZİ (30 Ders Saati)
5	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ (30 Ders Saati)

- a) Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı dersleri tabloda sunulduğu gibi olup, pilot uygulama döneminde (2022-23) başarılı olan katılımcıların mezuniyet belgeleri 2023’te Aydın Adnan Menderes Üniversitesi **E-Devlet** sistemine yüklenmiştir.
- b) Kamu çalışanı katılımcıları “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” başarı belgelerini edindikten sonra (altı aylık uygulama dönemi olarak) kendi kurumlarında ve buldukları illerde ve sosyal ortamlarda mezuniyetlerine esas olacak iş/işler görebileceklerdir.
- c) Yeni dönem “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” temel eğitimi sertifika programı, Anadolu Üniversitesi (ve ihtiyaca göre yetkilendirilecek diğer Üniversitelerin) ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- d) Programda beş ayrı ders bulunmaktadır. **Dersler asenkron** olarak sisteme yüklenecek; **katılımcılar dersleri istedikleri zamanda ve eğer isterlerse izleyebileceklerdir.**
- e) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleşecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler Üniversite yetkili birimi üzerinden yapılacaktır.

Madde 11. Yeminli Sosyal Arabuluculuk Sertifika Programı kayıt süreci

- a) Bakanlıklara veya kurumlara sertifika programlarıyla ilgili yazılar Anadolu Üniversitesi üzerinden veya konuya göre, Eskişehir Valiliği/HEGEM Vakfı yönetimince yazılacaktır.
- b) Programlara başvurular bireysel ve kurumsal olarak (toplu olarak) yapılabilecektir.
- c) Sertifika program kayıtları, dersler, sınav ve belgelendirme süreci Anadolu üniversitesi (ihtiyaca ve konuya göre “**Proje Hizmet Birliği**” içinde yetkilendirilen üniversiteler) üzerinden gerçekleşecektir.
- d) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programı katılım resmi ücreti 2025 dönemi için 11.000,00 TL’dir. (HEGEM Vakfı ile iş birliği protokolü/sözleşmesi bulunan kurum ve kuruluşlar için istisnalar saklıdır.)
- e) Belirlenmiş olan “sertifika katılım payı” kayıt sürecinde gösterilecek hesaba yatırılacak; istenen kayıt formu doldurularak program başvurusu tamamlanacaktır.
- f) Katılımcılar sertifika süreci ile ilgili her konuda kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.

Madde 12. Yeminli Sosyal Arabuluculuk sertifikası uygulama usulleri

- a) “**Yeminli Sosyal Arabuluculuk**” sertifika programı yürütme, tasnif ve akredite yetkisi, yukarıda belirtilen, Dayanak (Madde: 3) ve Yasal Dayanaklar (Madde: 5) bağlamında olmak üzere Vakfa aittir.
- b) Projenin tüm mali sorumlulukları/giderleri, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Protokolü belirlemeleri üzere Vakfa aittir. Sertifika programları ile ilgili ders materyallerinin, ders anlatımlarının, sınav sorularının sorumluluk ve telif hakları HEGEM Vakfı’na aittir.
- c) Tüm sertifika program katılımcıları, sertifika programları süresince ve mezuniyetleriyle ilgili hususlarda kayıt yaptırdıkları yetkili üniversitenin mevzuatına tabi olacaklar; tüm işlemlerini bu yönergede belirlenmiş normlar bağlamında yürüteceklerdir.
- d) Dersler ya da uygulama seminerleri asenkron online eğitim yoluyla sisteme yüklenecek (derslere canlı katılım zorunluluğu olmayacak) ve sınavlar online yapılacaktır.
- e) “**Proje Hizmet Birliği**” ekseninde materyaller, dersler ve soru havuzu oluşturulacak; böylece ihtiyaca ve sertifika türüne göre farklı üniversitelerle, farklı gruplara aynı sertifika programı eş zamanlı uygulanabilecektir.
- f) Sosyal arabulucular “bilgi ve yemin formu” doldurmakla yükümlüdürler.
- g) Yeminli sosyal arabuluculuk sertifika programını bitirenler (yemin formu doldurmaları zorunludur) kendi kurumlarında ya da buldukları il/ilçe kamu kuruluşlarında altı ay süre ile sosyal arabuluculuk görevi yapacak, bu sürede kurum/kuruluş yönetimlerince kendilerine verilen en az 7 anlaşmazlık konusuna bakacaklar; böylece uygulama/staj dönemini tamamlamış olacaklardır. Farklı olarak arabulucu avukatlar, uzlaştırmacılar, aile danışmanları, uygulama sürecine katılmaktan muaftır; ancak onların da gönüllülük esasına göre özellikli “okullar merkezli” sosyal arabuluculuk sürecine katkı vermelerini (sosyal sorumluluk projesi ve sosyal politika sivil yürütme anlayışıyla) öngörüyoruz.
- h) Yeminli sosyal **arabuluculuk programını bitirenler** tasnif/akredite süreciyle ilgili olarak,” Sosyal **Arabuluculuk Akademisi**” başkanlığına başvuruda bulunabilecekler; Akademi başkanlığınca başvurusu kabul edilenlere **yetkili temsilcilik** verilebilecek ve yetkili temsilciler, Vakfın ya da iş birliği yapılan kurum/kuruluşların faaliyetlerinde yer alabilecek, uygulama süreci sonrası profesyonel sosyal arabuluculuk yapabileceklerdir.
- i) “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” **akredite/tasnif/yetki belgesi** Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ilgili protokol maddelerine göre geçilecektir.
- j) **İlgili Bakanlıklar Yeminli Sosyal Arabulucu yetki belgesi sahibi olan aktörlerden nasıl yararlanacaklarına**, üst politika belgeleri tanımlamalarına, kendi mevzuatlarına ve stratejik eylem planlarına göre karar vereceklerdir. “Proje Ankara Çalıştayı” sonuç raporunda da tanımlandığı üzere sertifika programlarından mezun olanların görevleri ile ilgili Bakanlık çalışmaları sürdürülmektedir.
- k) **İlgili oldukları sertifika programını (yeminli sosyal arabuluculuk ya da diğer) ve uygulama/staj dönemini başarı ile bitiren katılımcıların, “Yetki Belgesi” sahibi olduklarını gösterir listeler, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi Yönetim Kurulu” tarafından karara bağlanacak; ihtiyaca göre ilgili kurumlara bildirilecektir.**

4. BÖLÜM

Madde 13. “Şiddet Önleme Danışmanlığı” Sertifika Programı

	DERSLER
1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE (20 Ders Saati)
2	ŞİDDET VE SUÇ SOSYOLOJİSİ (20 Ders Saati)
3	ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELEDE DİNİ/AHLAKİ DEĞERLER (20 Ders Saati)
4	21. YÜZYILDA GENÇLİK VE ŞİDDET (20 Ders Saati)
5	SOSYAL RİSKLER VE ÖNLEYİCİ SOSYAL POLİTİKALAR (20 Ders Saati)

- a) **“Şiddet Önleme Danışmanlığı”** sertifikalı eğitim programı Anadolu Üniversitesi ilan şartlarına ve Üniversite mevzuatına göre yürütülecektir.
- b) Dersler asenkron usulle yürütülecek; katılımcıların sisteme yüklenen sertifika programı derslerini izleme zorunluluğu olmayacaktır.
- c) Sertifika programlarıyla ilgili sınavlar online sistemle gerçekleşecek; sınavlar hakkında gerekli bilgilendirmeler ve duyurular, kayıt yapılan Üniversite Merkezince yapılacaktır.

Madde 14. “Şiddet Önleme Danışmanlığı” Program Süreci

- a) Pilot uygulama döneminde (2022-2023) başarılı olan katılımcıların **“Şiddet Önleme Formatörlüğü/Danışmanlığı”** sertifika programı başarı belgeleri 2023 yılında, **Aydın Adnan Menderes Üniversitesince E-Devlet sistemine yüklenmiştir.**
- b) **“Yeminli Şiddet Önleme Formatörleri” yetki belgelerini edindikten sonra kendi kurumları teşkilat yapısı içerisinde** veya buldukları illerde/ilçelerde ya da sosyal kuruluşlarda mezuniyetlerine esas olacak iş/işler görebileceklerdir.
- c) **“Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü”** dahil olmak üzere, sertifika programlarını başarılı olarak bitiren katılımcıların akredite/tasnif aşamasına 2024 yılında geçilecek; bu hususta Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokol maddelerine, Bakanlıkların On İkinci Kalkınma Planı ile İnsan Hakları Eylem Planı üst belgeleri tanımlarına göre ve Bakanlıklarca çıkartacakları mevzuat ekseninde işlem yapılacaktır.
- d) Pilot çalışmalar döneminde Yeminli Sosyal Arabuluculuk ve İnsan Hakları Danışmanlığı eğitimlerini bitirenler, ilgili Üniversiteden “başarı belgesi” almışlardır; bu uygulama yeni dönemde devam edecektir. 2025 yılı programları ekseninde başlamasına karar verilen, “İnsan Hakları Danışmanlığı” programına önceki sertifika programlarından en az birini bitirenler başvurabileceklerdir. (Kurumsal istisnalar saklı olmak üzere.)
- e) **Cumhurbaşkanlığına, Bakanlıklara ve ilgili diğer kurum/kuruluşlara** sertifika programları ile ilgili resmi yazılar **Anadolu Üniversitesi** (ihtiyaç ve konuya göre) Eskişehir Valiliği ya da Vakıf Yönetimi üzerinden yazılabilecektir.
- f) Sertifika programı katılımcı kayıtları, eğitim-öğretim süreci, sınav, belgelendirme vb. **Anadolu Üniversitesi** üzerinden gerçekleşecektir.
- g) **“Yeminli Şiddet Önleme Danışmanlığı”** sertifika programı (2025 yılı için) katılım resmi ücreti toplam 7.000,00 TL’dir. (HEGEM Vakfı ile iş birliği protokolü/sözleşmesi bulunan kurum ve kuruluşlar için ve kamu çalışanları için istisnalar saklıdır.)
- h) Belirlenen “katılım payı” kayıt sürecinde gösterilecek ilgili hesaba yatırılacak; devamen Üniversite tarafından istenen kayıt formu ile program başvurusu tamamlanacaktır.
- i) Tüm katılımcılar sertifika programıyla ilgili her türlü iş ve işlemlerde kayıt yaptırdıkları (öğrencisi oldukları) Üniversite mevzuatına göre hareket edeceklerdir.
- j) **“Yeminli Şiddet Önleme Danışmanı”** aktörlerden nasıl yararlanacaklarına, kurum ve kuruluşlar üst politika belge anlatımlarına ve kendi mevzuatlarına göre karar vereceklerdir. Mezun katılımcılar isterlerse, “Sosyal Arabuluculuk Akademisi” için üye kayıt başvurusu yapabilecek ve yetkili temsilci olabileceklerdir.

Madde 15. “Şiddet Önleme Danışmanlığı” neye yarar?

- a) İnsan Hakları Eylem Planı 9.4. Maddesi; (Adalet Bakanlığı tarafından “İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ” konulu sertifika programları düzenlenecek, insan haklarına yönelik her türlü proje ve çalışmalarda bu sertifika sahiplerinin uzmanlıklarından yararlanılacaktır.) hükmüne göre özellikle bu sertifika sahiplerine ihtiyaç olacağı önemli bir husustur.
- b) MEB, İçişleri Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve sosyal Hizmetler Bakanlığı ve ilgili diğer Bakanlıkların stratejik eylem planlarına göre konuya uygun mevzuatların en kısa zamanda ihtiyaçlara göre geliştirilmesi beklenilmektedir.

Madde 16. “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” Sertifika Programı

- a) “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programına, “Sosyal Arabuluculuk” ya da “Şiddet Önleme Danışmanlığı” sertifika programını bitirenler başvurabilir.
- b) “Yeminli İnsan Hakları Danışmanlığı” sertifika programı 20 ders saati sürelidir. Program için sisteme yüklenen seminer derslerin (katılımcının istediği zamanda olmak üzere) %80 oranında izlenmesi zorunludur.
- c) Bu programı bitirenlere, önceki mezuniyetlerine bağlı olmak üzere belge düzenlenir. **(Sosyal Arabulucu ve İnsan Hakları Danışmanı** yetki belgesi, ya da **“Şiddet Önleme ve İnsan Hakları Danışmanı”** yetki belgesi gibi.)

Madde 17. “Kampüs Arabuluculuğu” Sertifika Programı

- a) Bu programda, **yetişkin** eğitimleri için **“Yeminli Sosyal Arabuluculuk”** sertifika programı usulleri aynen uygulanır; **öğrencilere** ise, 3 ayrı dersten oluşan 70 ders saati süreli **“Yeminli Sosyal Arabuluculuk Eğitimi”** programı uygulanır.
- b) **Sertifika programına kayıt için öğrencilerden alınacak katılım ücreti, uygulama kuruluşu ve iş birliği taraflarınca belirlenir.**

5. BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 18. “İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2024-2034” tüm faaliyetleri HEGEM Vakfı Yönetim Kurulu tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları, 25 ildeki resmi şubelerimizle ve 81 ildeki kanuni temsilcilerimizle yürütülecektir. Proje Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak, illerdeki sosyal arabuluculuk uygulama ve hizmet yapıları/birimleri yerelde katılacak olan paydaş kurum kuruluşların birlikteliği ile şekillenecek, güçlenecektir.

Madde 19. Sertifika program katılımcılarının kayıt işlemlerinin yapılması, başarı sınavlarının yapılması, sınav sonuçların paylaşılması, başarılı olan katılımcıların belgelerinin düzenlenmesi **Anadolu Üniversitesi** tarafından gerçekleştirilecektir. Süreç içerisinde ihtiyaca ve temaya göre, proje hizmet havuzunda yer alan diğer yetkili üniversitelerden de yararlanılabilecektir.

Madde 20. “Aile Temelli Sosyal Arabuluculuk”, “Okul Merkezli Arabuluculuk”, “Kentsel Sosyal Arabuluculuk” ve “İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk” eğitimi sertifika programları yönergeleri ayrıca ilan edilecektir. Bu yönergede açık olmayan veya yetersiz kalan konular için Vakıf Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje açılış resmi davet yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, HEGEM Vakfı ile Üniversiteler arasında yapılan protokol/sözleşme hükümlerine başvurulur.

Madde 21. Yönerge hükümleri, Vakıf Genel Başkanı tarafından yürütülür.

Madde 22. İşbu yönerge altı sahife ve yirmi iki maddeden ibaret olup, vakıf genel kurulu onayından sonra yürürlüğe girer.

24 Temmuz 2024

Asli onaylıdır.